

prowadzony w Kurytybie dnia 30-go sierpnia; instalacji całej dokonała wielka spółka niemiecka pod przewodnictwem p. Bennewitza. Telefony funkcjonują bardzo dobrze; w uroczystości wzięło udział liczne koło przemysłowców, kupców i przedstawicieli władz.

EDRWAR KEOSIŃSKI, syn znanego kupca Kłosińskiego w Brazopolis, umarł 16-go sierpnia i został tamże 17-go sierpnia pogrzebany przy wielkim współudziale znajomych i przyjaciół.

DB. PORTO DA SILVEIRA redaktor kurytybskiej «A Republica», został wyprawiony przez prezydenta Camargo z propagandą parańskiej Herwy, do wszystkich główniejszych portów i miast północnej Brazylii. Wywiązał się z tego chlubnie, dotarł aż do Manaos skąd 1-go września wyruszył z powrotem do Kurytyby. Pomyślnie wyprawy po Brazylii z propagandą herwy uznajemy za bardzo szczęśliwą i z pewnością da lepsze rezultaty niż zaleca je herwy w Europie, gdzie na wielką skalę jako napój codzienny herwa się nigdy nie przyjmie. Anglicy na przykład, dopiero po domieszczeniu wina uznali herwę za możliwą do spożycia; we Francji można jej nabyć tylko po aptekach jako ziółko lecznicze; zresztą klimat i rodzaj pożywienia jest zupełnie inny w Europie niż w południowej Ameryce, gdzie spożywamy wiele mięsa, gdy tymczasem w Europie całej przeważa pożywienie z jarzyn.

KONSUL NASZ p. Kazimierz Downarowicz, w towarzystwie p. sekretarza Szubera odwiedził dnia 30-go sierpnia wszystkie redakcje gazet brazylijskich w Kurytybie co z uznaniem podnosi gazetę.

P. KONSUL DOWNAROWICZ, w towarzystwie p. sekretarza Szubera odwiedził w przeszłym tygodniu wybitniejszych członków naszej kolonii w Kurytybie, a dnia 3-go września popołudniu był w Związku u p. Olskiego, gdzie Go przyjął Zarząd z p. prezesem Lachowskim na czele. P. Konsul oglądał rozbudowaną i powiększoną salę, rozszerzoną scenę i piękne dekoracje nad nią. Wogóle Związek zrobił na Konsulu dobre wrażenie.

Rio de Janeiro.
BRAZYLJA MUSI W ZŁOCIE PŁACIĆ SWOJE DEUGI we Francji. W ostatnich latach spadł znacznie milrejs w swojej wartości. Zagranicznymi wierzycielami Brazylii, którzy tyle pieniędzy pożyczycy czy to pojedynczym stanom, municypium lub też rządowi federalnemu, zażądali wobec tego wypłaty procentów w złocie. Brazylija odwołała się w tej sprawie do trybunału międzynarodowego w Hadze w Holandji i jak ostatnie wiadomości donoszą, proces z pewną firmą francuską przegrała i dług swoje ma spłacać w złocie. Zapewne za tym wyrokiem pójdą i wierzyciele amerykańscy i angielscy i z tego fakcie względu będzie się musiała Brazylija spieszyć do stabilizacji czyli ustaleniem pieniądza.

Komitet Organizacyjny

Zjednoczonych Towarzystw Polskich w Kurytybie:
Związek Polski, Szkoła Ludowa im. J. Piłsudskiego, Tow. «Owiat», Tow. Kościuszkowski — Łączność i Zgoda, Związek Kół Młodzieży w Brazylii, Stow. Studentów «Sarmacja», Związek Amatorów Szczytu, Tow. Sport — Gimnast. «Junak», Tow. Śpiew. «Lutnia», Parafia Polska, Kolegium im. H. Sienkiewicza i Szkoła Sióstr Rodziny Marii zaprasza Rodaków na uroczystość powitania nowego **Konsula**

P. Kazimierza Downarowicza w gmachu Związku Polskiego w Kurytybie, przy ul. Carlos de Carvalho Nr. 73 w niedzielę dnia 9-go września 1928 r. o godzinie 8 wieczorem punktualnie.
W programie: przemówienie, śpiewy chóralne, deklamacje, popis gimnastyczny etc. — **Wejście bezpłatne.**

São Paulo.
KONSULEM POLSKIM W SÃO PAULO został zamianowany p. Michał Świrski jak już donosiliśmy Obecnie objął już pełne urzędowanie p. Konsul po załatwieniu sprawy mieszkaniowej. Adres Konsulatu polskiego jest następujący:
Consulado da Polonia
São Paulo.
Rua Almeida Jahn 75.

OLBRZYMI KONGRES wszelkich związków i organizacji katolickiej młodzieży w Brazylii, odbędzie się (9-16) września w São Paulo. Do komisji przygotowawczej tego kongresu napytnęło już 5 tysięcy głosów i od różnych sławnych, których delegacja zjada do São Paulo przed 10-go września. Cały szereg biskupów zapowiedział swój przyjazd na tę wielką manifestację katolickiej młodzieży brazylijskiej, między innymi zjedzie i ks. arcybiskup z Rio de Janeiro Sebastião Leme. Liczne delegacje młodzieży zjadą ze stanów Ceará, Bahia, Espírito Santo, Paraná i z innych (W imieniu redakcji «Lud» życzymy temu Kongresowi Katolickiemu najzupełniejszego powodzenia. Przep. Red.)

São Paulo, 1-go września.
Do 29-go sierpnia bieżącego roku wydaowało w porcie Santos 56465 imigrantów — «Biuletyn Instytutu kawowego» za sierpień podaje, że od 1-go lipca 1927 roku do końca czerwca 1928, wywieziono z Brazylii 15,714,000 worków kawy wartości 2 miliardów, 890 milionów i 110 tysięcy milrejsów.

Bahia
Sławny bandyta Lampeão wraz z 5 opryszkami przeniósł się do stanu Bahia W manifestację oświadczył ludności, że zostawi ją w spokoju, lecz prosi by i jego nie napastowano ani ścigano. Groźny ten watażka ma obecnie największy kłopot z brakiem drobnych pieniędzy; ma on tylko 500 milrejsów, lecz mu ich nikt nie chce czy nie może zmienić, choć z zmianą ofiaruje już 100 milrejsów. I rzeczywiście, na odludziu, w głębi stanów można być bogatym lecz z pieniędzmi nieraz nic nie można począć. Lampeão zapewne z głodu nie umrze. Policja bahijska ściga wytrwale tego bandytę i obecnie aż z lekkiimi karabinami maszynowymi wyruszyła za nim w pogoń.

Goyaz.
W zapale uwolnienia się od przywozu pszenicy z Argentyny pod jakąkolwiek postacią, komisja rolnicza senatu federalnego w Rio. uchwaliła na wniosek

senatora Miguel Calmona, dostarczyć wszelkiej pomocy do uprawy pszenicy stanowi Goyaz.

Telegramy z Polski.

Warszawa, 29-go sierpnia. — Policja dostała dziś w swoje ręce wiele dokumentów stwierdzających propagandę bolszewizmu w Polsce; przy tej sposobności wykryto szeroko rozgałęzioną organizację komunistyczną. We wzięciu zatrzymano 50 młokosów, zaklasyfikowanych w agitację komunistyczną (Zdaje się że niedawno wskutek amnestii wypuszczeni agitatorzy komunistyczni znowu wnet dostaną się do więzień, bo i jesień się zbliża a potem zima, a pracować się nie chce. Przep. Red.)

Genewa, 30-go sierpnia. Rada Ligi Narodów zebrała się dzisiaj na swoim 51 posiedzeniu na obrady sesyjne w dawnym składzie członków; niebawem bowiem opuszcza Radę Ligi Narodów jako nie stali członkowie delegacji: Holandjii, Kolumbji i Chin.

Zatarg między Polską a Litwą, który bada już Rada Ligi od grudnia ze szłego roku, będzie główną kwestją polityczną, którą trzeba będzie rozstrzygnąć. Będzie to kwestja kłopotliwa, o której wrześniowe zebranie Ligi będzie się musiało wypowiedzieć. Berlin, 31-go sierpnia. — Wielkie manewry pierwszej dywizji wojska Rzeczy Niemieckiej tak zwanej «Reichswehry» odbędą się w kilku ośmiu oazie w Prusach Wschodnich; na

Niniejszym mam zaszczyt zawiadomić Łaskawe Panie i W. W. Panów, że dnia 12 Lipca r. b. otworzyłem zakład fryzjerski pod firmą:

SALON FRYZJERSKI «HYGIENIC»

Rua Saldanha Maranhão N 81 róg Voluntarios da Patria.

W nabytej praktyce mego zawodu, asion mój urządzeniem pod względem higienicznym i technicznym na wysokości zadania, zapewniając wszelkie wygody łaskawej klienteli.

ELIXIR 914

1) Czysta krew, 2) Sproszada znik przyszczoł, plam, śródzenia ran i t. p. 3) Usywa reumatyzm, ból głowy i ցուց. 4) Usywa objawy syfilistyczne. 5) Wzmacnia trawienie. Elixir 914 nie atakuje żołądka jest najlepszym środkiem czyszczącym krew, uznanym przez okulistów i lekarzy chorób syfilistycznych.
Dozwolony przez Urząd Zdrowia D. N. z S. Paulo N 26 z 21. 2. 1916.

manewrach tych będą obecni zagraniczni attaché wojskowi, między innymi i kilku z południowej Ameryki.

Berlin, 29-go sierpnia. — Czasopismo niemieckie «Diplomatisches Korrespondenzblatt» zbija urządowo wywody polskiego ministra spraw zagranicznych Zaleskiego, które tenże wygłosił w Paryżu, kiedy oświadczył, że podpisanie paktu Kelloga ma wielkie znaczenie dla Polski, bo Niemcy wobec potępienia wojny jako bez-

prawia i zbrodni przez ten pakt, będą musiały swoją politykę na wachodzie (z Polską) oprzeć na innej podstawie. Z powyższego oświadczenia wynika, że polski minister spraw zagranicznych chciał wywołać wrażenie, że Niemcy mają lub miały zamiar uregulowania granicy swej na wachodzie (z Polską) lub sprawy korytarza polskiego przy pomocy oręża. Przeciwno takiemu pojmosowaniu i stawianiu sprawy mu i rząd niemiecki najostrejszej zaprotestowao

Związek Amatorów Sceny 15-go Września

Wystawia na inaugurację nowej sceny w Związku Polskim

Skalmierzanki

OPERETKA w trzech aktach. zdolna zadowolnić każdego. PRAWDZIWA FABRYKA ŚMIECHU. Sliczne nowe dekoracje, wykonane przez znanego dekoratora p. Tadeusza Wojciechowskiego. — Arcykomiczne sytuacje. — Doborowa orkiestra. ŚPIEWY: Soliści, duety, tercety, kwartety, chóry i t. d. — Starodawne kostjumy.

TANCE: Ewolucje, krakowiak, mazur, cztery pary w oryginalnych kostjumach. — JEDNYM SEOWEM DZIWIY.

ZESPÓŁ:
Reżyserja: J. Ficiński
Śpiewy: S. Koralewska.
Fortepian w orkiestrze — Uczennice p. Koralewskiej.
Pieprzik Zdun — S. Koralewska
Wanda — R. Lachowska
Marcinowa, wdowa ze Skalmierza — I. Boguszowska
Dusia, jej córka — H. Oldakowska
Zuroślaw, dziedzic — R. Boguszowski
Ekonom — J. Ficiński
Tomasz Kwik, głuchy bakalarz — A. Trojan
Pułkownik, stryj Zurośława — A. Oldakowski
Basia, — H. Kowalska
Małgosia } Skalmierzanki: — J. Misserkowska
Zosia } — J. Bielska
Maciek — Stefan Czarniecki
Jemiel, dółce Zurośława, — Karol Majcsek
Chóry, Skalmierzanki, Skalmierzanie i t. d.

Po przedstawieniu **BAL** w zupełni już wykonanej sali Związku Polskiego.

Zamawiajcie już od dziś bilety i loże, bo można być, że odkąd nowa scena w Związku istnieje tak się nie ubawiliście jak się ubawicie dnia 15-go września.

Uwaga! Lote i bilety krzesel numerowanych już są na sprzedaż u pana I. Wróbla w Związku Polskim.
N. B. — Zasnacza się z przedstawienie rozpocznie się punkt o godzinie 8,30 wieczorem. Uprassa się o punktualność.

Kolonisci! Uwaga!

Potrzeba **Kolonistów** do uprawy kawy na fazandzie **SANTO ANTONIO** — municypium **S. ANTONIO PLATINA** 12 kilometrów od tego miasta.

Warunki kontraktu: Od każdego 1000 sztuk kawy 800000 rocznie. **Wypłata co 60 dni.**

UWAGA: Kolonista ma prawo sądzić sobie kukurydę lub słoń międrą kawę dla siebie.

Warunki zbioru kawy: Płacić się od 75 litrów zbranej kawy 28000 Kolonista może sobie też zrobić dziennie 78000 poza swoją pracę. **Dom z podłoga, kryty dachówka** oraz stajnia, pastwisko są do dyspozycji dla kolonisty. Przeprowadzić płaci firma ale już na miejscu.

Uwaga: Nie s rzędymy ziemi; tylko chcemy ludzi jak powyżej na uprawę kawy w dobrym klimacie w Paranie. Potrzebujemy około 50 rodzin. Zysowność i inne drobiazgi kolonista kupuje gdzie chce. Dopuszczamy robotnikom we wszystkim. W razie choroby my wstawicielem sami staramy się naszymi środkami o ponoc.

Inf rmacji udzieli: Administrator osobiście na tej fazandzie lub listownie.
ADRES:
Estefano Najm & Cia.
Santo Antonio da Platina
Paraná

Przedsiębiorstwo Kinematograficzne — J. Muzzillo & Filhos.

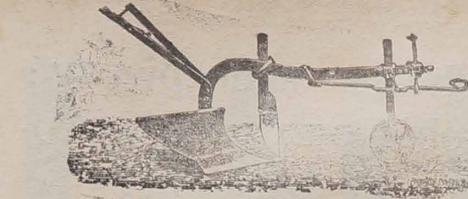
CAIXA POSTAL 534 — ADRES TELEGRAFICZNY ZILLO — CAIXA POSTAL 381

DOTYCHCZAS UZNAŁA PUBLICZNOŚĆ FILMY FIRMY:
J. Muzzillo e Filhos
WYŚWIETLANE
w REPUBLICA i AMERICA
ZA NAJLEPSZE I NAJMORALNIEJSZE.

Dnia 5-go Września — O Anjo das Sombras z RONALD COLMAM e VILMA BANKY, z programu Serrador.

Przygotujcie się na ROMANS **Ramon Navarro**

Wkrótce **RÉPUBLICA i AMERICA** ROMANS od METRO GOLDWYN MAYER z RAMON NAVARRO i MARCELINE DAY.

Koloniści! Przed zakupem przyrządów rolniczych powinniście szukać najpierw specjalnego składu gdzie są przyrządy bardzo dobre, gwarantowane tanie i w ogóle gdzie jest wielki wybór. Abyście nie stracili ani na czasie ani pieniądzech, udajcie się do składu:

CASA HACKRADDT, CURITYBA
RUA 15 DE NOVENBRO N 96 - Caixa p. 420

Aço smalte

Naczynia z żelaza lane, emalowane wewnątrz na szaro. Są to jedyną naczynia które opierają się niszczącej sile ognia, nawet przy smażeniu potraw

nie rozbijają się, nie pękają, ani nie kruszą się emalja.

Przygotowaniu nie przypala się ryż ani inne potrawy. Naczynia te lane z żelaza, emalowane, są z tego powodu dobre polecenia. Ze są ekonomiczne, trwałe i higieniczne. Specjalne korzyści z użycia naszych garnków: Prędko się ogrzewają, odporne na ogień, nadają się też dla rodziny, bo są tania i trwalsze jak inne.

Garnki AÇOSMALTE są lepsze od garnków cynkowych.

Garnki te są do nabycia we wszystkich lepszych sklepach Brazylii.

Fabrykują te garnki firma:

Industrias Reunidas „ALBA“ S.A. - Rio Uważając na zieloną markę znajdującą się w każdym garnku oraz na wybitą markę Alba znajdującą się pod dnem garnka

tak w imieniu własnym jak i w imieniu całego narodu niemieckiego, gdyż polityka rządu niemieckiego lat ostatnich jest

ogólnie znana. Bo choć z jednej strony rząd niemiecki jest przekonany, że obecne położenie na wschodzie jest nie

możliwe, że z drugiej strony jest również przekonany, że Liga Narodów ma dosyć środków prawnych które pozwolą na pokojowe zatłwienie tych kwestii. Popodpisaniu paktu Kelloga potencjalnego wojny, zachowują sobie Niemcy kwestie granic wschodnich (z Polski) jako też kilka spraw na zachodzie, które przy pomocy przysługujących im środków prawnych chcą rozstrzygnąć i to uważają za cel obecnej swej polityki.

TOWARZYSTWO POLSKIE W SÃO PAULO
przy ulicy Tiberiaca 12.
BAL, który został odłożony z dnia 14-go lipca odbędzie się 15-go września bieżącego roku w lokalu Towarzystwa na który zaprasza się wszystkich Rodaków.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Zarząd.

UWAGA! COMP DO REGISTRO DO CRUZEIRO DO SUL zawiadamia publiczność, że kto chce mieć akcje w powyższej wspomnianej firmie, niech się spieszy, bo po wrześniu będą jeszcze akcje 10 razy droższe. (Patrz ogłoszenie).

UWAGA POLACY! Chciecie otrzymać dobrą poradę lekarską lub lekarstwa najlepsze tak krajowe jak zagraniczne, udajcie się do apteki „Stellfeld“, Praça Tiradentes N 54, gdzie możecie kupić lekarstwa bardzo tanio i rozmówicie się po polsku z osobą przemawiającą do usług polakom. Przygotowanie się lekarstwa jak najszybciej.

Najlepsze naciągane doświadczenia w **POLSKIM SKŁADZIE NA SIEN**. Witold Zagotłowicz. Travessa Zacharias N 5. - Curitiba.

Zocera. W Livraria Mundial Rua 15 N. 52 potrzeba jednego dobrego zocera

30.000\$000 skradziono u jednej firmy. Mora nie miała kasy tak cennej. Coffres IDEAL, w cenie 600\$ w gotrres do nabycia przy ulicy José Loureiro 39 - Curitiba.

ADWOKACI
Prof. Dr. Fr. R. do Azevedo Macedo
Dr. James Portugal Macedo
Dr. Jan Grabski
Praça Tiradentes N 52 nad Księgarnią. CURITYBA.

Jaka linja okrętową jeździć do Polski? - Tylko „Chargeurs Reunis“ i „Sud Atlantique“
Dlaczego? Bo tanio, szybko, luksusowo i wygodnie.

Począwszy od dnia 9-go września stała komunikacja z polskim portem Gwinea przez wielkie polskie statki, pod polską flagą „KRAKUS“ i „ŚWIATOWID“.

Przedstawiciel na Parane: **P. TEOFIL G. VIDAL**
RUA SÃO FRANCISCO N. 60.

Podagenci i t. d. - Na okręcie TEÓMACZ POLSKI - Opieka nad kobietami i dziećmi i t. d.
AGENCI FIRMY:
Ladislau Bukowski, Ponta Grossa - Parana - Praça Baixa de Guarani 4 - Caixa postal 174.
João Szklaniarz - Prudentópolis - Parana - Praça 15 de Novembro 4.
Albin Piotrowski - Iwaly - Parana.
Ludwico Hawryluk - Iraty - Parana.
Stanisław Głuszczyński - Marchal Mallet - Parana.
João Zawadzki & Cia - Fluiopolis - Parana.
Wł. Kacprzak - Rio Claro - Parana.
Kłóko Rolaiże, adres Ks. Zdzisławy - São Mathous Parana - Estado Sacta Catharina.
Francisco Pasternak - Itayopolis - Alto Paraguassu - Estado Sacta Catharina.

VIGOGENIO
Jedyny środek który zapobiega suchotom, zwalca niedokrewność, utratę pamięci, zniesienie umysłowe, przywraca siły.
VIGOGENIO po 20 latach używania go: 1) Wzmocnia i polepsza pracę mózgu, 2) Usuwa ból głowy, bezsenność, 3) Wzmocnia nerwy i mięśnie, 4) Powiększa wagę od 1-3 kilo. Leczy organy osłabione tuberkulą 5) Wzmocnia i zyczenie i tonizuje ciało krwi. Wdzwolone przez Urząd Zdrowia D. N. 9580 Paulo pod N. 198 z 16-go marca 1928 roku.

Klinika Chirurgiczna
przy ulicy 7 de Setembro N. 60, narożnik ulicy Rateliffe - Telefon N. 448.
Chorych zamieszonych przyjmując się na stały pobyt. Nowy aparat Roetgen (X-ray). Specjalność: choroby chirurgiczne, kobiece i dróg moczowych.
Dr. Antoni Rydygier

FABRYKA MEBLI
Leonarda Wollschläger
Fabryka: Alameda D. Isabel 283 (24).
Biuro: Alameda D. Julia da Costa 58 - Curitiba - Parana.
Przyjmując się do obsługi obróbki wszelkiej pracy w zakresie mebli różnego stylu: szafy, lustra i t. p. St. Inow. czesny. Roboty rękodzielnicze. Poleca się Rodakom. - Swój do swego!
Przedsiębiorcy i Kupcy ogłaszajcie się w „Ludzie“.

RODACY MALETAŃSKI!
W sklepie Romana Paula jest na składzie cenne dzieło ilustrowane: „A Polocia na Literatura Brasileira“.

KORESPONDENCJE.

Polska kolonia kawowa na północno Parany.

W maju r. b. powstała i gorąco się rozwija piękna kolonia kawowa w Japyra - Hamul 60 do Petzeo - municypjum Thomazina. Zdrowy, zupełnie podobny do podkurytybskiego klimat i wysoki bo 660 metrów nad poziomem morza położenie, zdrowy i ogólnie czysty. Przeczysta woda bieżąca i brak jakiegokolwiek błot sprawiły że ani malarja ani inne chorobyka podzwrotnikowe nie są tu groźne. W Japyra, gdzie słonece nie praży zbyt silnie a różnica temperatury dnia i nocy nie jest tak znaczna jak w centralnej Paranie.

Ziemia wszędzie dobra, a miejscami doskonała; nadaje się wybornie pod uprawę: pszenicy, alfalfy, kukurydzy, fityzu (2 zbioru) i pod plantację kawy, abocazi lub innych owoców. Odwieczne grube lasy szumią jeszcze na tych terenach a gęste „kapocy“ znamionują ziemię urodzajną.

Od stacji oddalona jest kolonia o 5-6 km. a oprócz dróg zwykłych droga automobilowa przedziela kolonje łącząc ją bezpośrednio z nowopowstającym ruchliwym miasteczkiem Japyra. Należą do kolonii zielenia się, długie ciemnozielone rzędy plantacji kawowych. Kawa daje tu wyniki prost niezwykłe.

Czterolletnie krzaki kawowe wyglądają jak w innych miejscach 6-8 letnie, a owocowanie kawy jest nadzwyczaj obfite i to w grubych ogromnych ziarnkach np. kawa japyrska przewyższa wielkością dwukrotnie kawę z Venecjanu Braz. Plaga kawowa nie objęła kawy tutejszą, która rośnie tu zdrowo i pięknie. Jeżeli dotąd jeszcze, że teren kolonii jest dość równy o zboczach wzdłuż nieblystrymych, przynajmniej trzeba, że nowa kolonia powstała w doskonałych warunkach. Właścicielem fazandy jest sympatyczny i uczciwy p. Francisco Pedroso da Luz któ

rego lubimy wszyscy za jego słowność i troskliwość w stosunku do naszych kolonistów. Pamiomniomkami w sprzedaży są wspomniomkami Antoni Dorobski i Władysław Mejszchak z Palmeiry, którzy sami nabyliby teren i przenoszą się właśnie do Japyra.

A teraz namyśliśmy się, czy nie lepiej założyć na północno Parany plantację kawy, która z 10 tysięcy krzaków kawy daje mniej więcej 60 tysięcy mikrogrów zysku rocznie, a także oprócz nieładnie kupię ziemię za tania cenę 400\$ za akcien, niż płacić jak np. w okolicach Con tenty po 2 tysiące i więcej, gdzie rocznie w polce około pracować trzeba nad mierzną milijką lub fityzem. Antkawa ani abocazi nie wymagają większej pracy a zysk jest parokrotnie większy. Więc niech każdy młody kolonista za kładający nowe gospodarstwo je dzie zobaczyć ziemię na północno Parany, gdzie czeka na niego lepsza dola i łatwiejsze warunki pracy.

Stefan Aichmowicz
JAPYRA 15-8-1928

VALLÖES w sierpniu 1928 r.

Będąc w lipcu w Iraty na Kurse dla nauczycelei, z którego nam wiassem mówić wyniosłem młde wspomnienie, rozmawiałem z p. Franciszkiem Bielkiem, kolonistą i fazyderem z Około Farnades Pinheiro. Od p. Bielki dowiedzieliśmy się, że w okolicach stacji Vallöes osiedliło się już sporo kolonistów polskich.

W myśl tych informacji udalem się 6-go sierpnia do Vallöes do p. Franciszka Rudnickiego, który przelał mi bardzo gościnnie i serdecznie, poczem aprasił sąsiedów Polaków na wspólna podażankę. Choć deszcz kropił cały dzień bez przerwy, gawędziłyśmy o różnych sprawach, wspomnieliśmy wspólnych znajomych Szczególnie rozczuliło o to towarzyszy twego bezczelny humor p. Jeżurazek, najbliższy od miasteczka Vallöes kolonista Polak, przybyły tu jak i inni z dużej polskiej kolonii - młcki Itayopolis (dawniejsza Luosna). Miasteczko Vallöes powstało przy stacji kolejowej Vallöes, w stanie Sacta Catharina, robi młde wrażenie i w ciągu ostatnich 4-oh lat rozwi

ja się szybko. Po obu stronach głównej ulicy wznoszą się świeżo pobudowane domy, którymi usiana jest również cała okolica. W Vallöes znajduje się dobra urzędowa stacja meteorologiczna drugiej klasy. Miasteczko Vallöes rozwija się szybko swój rozwój kolonij polskim, które od 4-oh lat tworzą się na gruntach, zakupionych od wielkiego taktaku firmy Lumber Company.

To amerykańskie towarzystwo, posiadające tatarak w Tres Barras, największy w południowej Brazylii, zakupiło obrzemy szmat ziemi, magazynu się z przetrwaniami na stacji Vallöes aż do Tres Barras, ale tym brzegiem rzeki Iguaes. Obecnie kolonistę polscy zakupują teren, leżący między stacją Vallöes i Jararaca. Te ziemię są do syć dobre do sadzenia i miejscami są gęste herwale, a ceny ziemi niezbyt wygórowane. Po spłaconiu intruzów akcja ziemi wypada średnio około 500000. To też starzy kolonistę z Luosna (Itayopolis) chcą tu przetranszować się na te świeższe ziemi, kupując po kilkanaście a nawet kiladziesiąt akrów ziemi.

O 10 km. od Vallöes leży miejscowość Oguo (obecnie nazwana Porto Belle). Tu się osiedliło najwięcej Polaków, obecnie 34 rodziny. W dn. 10-maj października obie głęzo roku założono tu towarzysztwo polskie pod nazwą Świętego Michała, a na zebraniu w dn. 7-maj sierpnia b. r. postanowiono uruchomić szkołę od stycznia 1929 r. Naucoznel ma otrzymywać pensję 1500000 miesięcznie z tem, aby uczył po polsku i po portugalsku. W innych parafach, tej kolonii mogłyby powstać jeszcze 2 szkoły.

Kolonja São Feliciano, 20-8-1928. Szan. panna redaktorze „Świt“! Wydzialiśmy w trzydziestym pierwszym numerze pańskiego piśmie, że intęjszy proboszcz miał nie być staro i usuniecie Topaczewskiego z naszej szkoły na lihu D. Bozano. Rzecz się miała tak: Gdy Topaczewski dokuczał nam za dużo i burdy wywołował, usunęliśmy go z naszej polskiej szkoły. Proboszcz abo nam posłał się o naucoznel. Każdy proboszcz powiedział nam, że czekał na kilku

naucozneli z Porto Alegre i że gdyby tylko który przejechał, nas by o tem wiadomoli. Po kilku tygodniach ksiądz nasz powiedział, że już był naucoznel od naszego wycozadzenia. Przedtem jednakiłow z Topaczewskiego trochę się wycozadził i dlatego obcałaliśmy go trzy mać do końca roku. Nowego naucoznela, jako i paru innych, proboszcz skierował do innych szkół. Za Topaczewskiego kłamstwami obcałano księdza, to dlatego, że przez cały rok szkolny każdy sam obcałanie uczył syna Topaczewskiego w czwartej klasie za darmo; że podczas onęgoz roku szkolnego oddanie temuż synowi Topaczewskiego dawał obiad za darmo, że ksiądz polecił pana Muszyfiasiemu aby tegoż syna Topaczewskiego uczył graca na skrzypcach za darmo. Przetoż za taką dobroczynność trzeba się odplacić a Topaczewski właśnie to uczynił na swój sposób według swego sumienia i wychowania czy tam pochodzenia, obrzucenie swych dobrodziejezów, biotem i gnolem, w którym on żyje, uprawiając zreniosłość która najlepiej umie.

Przes Anon Grala, Skarbnik Franciszk Latosiński, Gospodarz Fran. Kadierski.

SÃO FELICIANO 20 8 1928.

Do Szanownej Redakcji Ludu! Zwracam się o umieszczenie na łamach swego piśmie, protestu orzelei niezgodnej z prawą korespondencją napisanej w „Świecie“ w numerze 30 tym, a podpisanej przez kolonistę.

Nie mam na myśli odpowiadać na nieludziezowe zaczepki robione pod adresem czy kłiszka Proboszcz czy p. Muszyfiaskiego, czy wogóle nam wszystkich kolonistów co czytają moje piśmie a nie „Świt“. Ale nie zgadzam się z wiadomością podaną przez jakiegoś nęby kolonistę, że dzieki opozycji mamy jednego radnego z naszej kolonii, czemu sławoczo zaprzeczam. Gdyż nie miałem i nie mam nie wieszności z tym parą, ale że wieszność i udział do parli rządowej, i przez to zostałem przedstawionym na kandydata rady municipalnej. Wiedzą to wszyscy, wiedział to kolonista ze „Świt“, ale jemu cho

POZUKIWANIE
Plotra Steca (famili jego proskuje Bronisław Złotek, São Paulo, Rua Barometros 64, Brasil (5 p. w. pod) niedługoż pocyli list z 31. V datę znowu reducji diploze 26 V.

Cie wawe rzeczy z Polski
RUMIENICZ POWINIENMY SIĘ ZE WSTYDU.

Wychodząc w Czersku „Echo Borów Tuchoelskich“ słusznie do wodzi, że taki wybór jest zromuzymy, jeżeli cześć naucozneli, a głównie naucozneliek walewiz, jeżeli koloniarze - nie wazy, czyz wiasnie głosił w swych nie oddali, a nawet różne feldebie dawniejszej smęli niemieckiej głosowali na nr. 18, chociaż driał polski chleb jedzą i Polaków udają. Za dawnych zaborezych czasów Niemcy takich urzędnikow skwitowaliby ze służby, albo przesadzali gdzieś na piaski brandenburskie lub do prowincji zachodnich - w interesie służby.

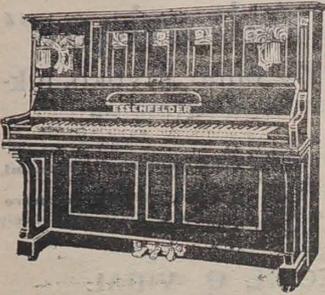
Jeżeli marszałek Piłsudski po przewrocie majowym rzucił narodowi w twarz przestrożę, „Zobacz, czy bez barta w Polsce rządzić można“ to ten bart powinien zasiewać i wyszcyc ci nielolajni urzędnicy powinni się znać gdzieś pod Baranowiczami, Modledeczem, Pińskiem. Niechajby opozul, że Polska ze sobą igrać nie pozwolił zwiazca z urzędnikom.
Masowy Obieg Belgijny na Wsi Polskiej.
Od Redakcji: Różne nielolajni w Polsce, przedzwyczajkiem z pomiędzy socjalistów, wyzwoleńców, stapiaszczyków, aprowdniają do Polski różnych heretyków i sekciarzy amerykańskich z nielawia do kościoła katolickiego

Skutek Stabilizacji Pieniężnej

Zniżka w cenach.

A wysok. 132 cm. 7 oktaw 3 pedały klaw. pokryte kość. słoniową. **3:700\$**

B wysok. 132 cm. 7 i 1/8 oktaw 3 pedały klaw. pokryte kość. słoniową. **4:000\$**

Ze względu na ustalony kurs pieniężny, trzymając się ściśle kosztów produkcji, możemy co do jakości wyrobów, zafiarować publiczności naszej wprost wspaniałe pianina bardzo dobrego gatunku po najniższych cenach od najtańszych pianin zagranicznych

SPRZEDAJEMY PIANINA TAKŻE NA SPŁATY.

F. Essenfelder & Comp.

Fabrykanci pianinów.

CURITYBA — Sala wystawy: Rua 15 de Novembro N 103.

Cosulich Line Trieste

Okrety odchodzą z Santos:

DO EUROPY:

Atlantica 5 go Września

DO BUENOS AIRES

Marta Washington 26 go Września

Szyfary z Europy: Znakomicie urządzone pośrednictwo w zamówieniach szkart z głównych miast Europy, szczególnie z Polski. Okręt odchodzi z Triestu.

Główni agenci: **Sociedade Anonima Martinelli** — 5 Paulo: Rua 15 de Novembro 35 — Santos: Rua 15 de Novembro 34. Proście o Tufor pacje: **JOÃO NOCITI** Caixa Postal 248 — Rua Marechal Deodoro 68 — Curityba

Najwyborowsze piwo obecnego sezonu jest bezsprzecznie

„Bock Jasne” i „Bock Ciemne“

Zbrowaru tutejszego

ATLANTICA

Telef. 348 i 454. — Curityba — Av. Iguassú N9-21

RODACY W PONTA GROSSA.

Jedne dzieło o Polsce pięknie ilustrowane pod tytułem: „Polonia na Litera-tura Brasileira” — Polska w Pismni-cie-te Bravilijskiej, motecie nabyć w składe: Charutaria A. moré, Artura Ro-cha Machado — Rua 15 de Novembro.

Sam i nie nie wierza, ale burza wiarę innych; za tę szatańską przylugę dostają pieniądze, tak upragnione dolary a rodak pozabawia wiarę. W imię wolności religijnej wchodzić wie do Polski różne kościół narodowe których luz jest kilka, nadto różne sekty ogłupia-jące naród i straszące go różnymi protektami. **Baptyści** amory-kanasy ucza, by nie brnąć do tak i na wschodzie całe setki młodych ludzi z obawy przed bo-rem do wojska chwytają się tej herezji; obecnie przynoszą nam szereg straszny obraz obłędu re-lijijnego na te sekciarskie, co chyba powinno otworzyć oczy władcom rządowym, by różnym ob-je-dnym sekciarzy do Polski nie wpuszczal, mimo krzyków i awan-try różnym rozwozidiarzy, socja-łów, wzwolców i narodowców. Oto opis tego obłędu

Kraków. — Im niższy jest poziom oświaty ludu danej okolicy, tem łatwiej jest do ludu przystęp demagogii „sekciarskiej”. Kraków: „Kurier Codzienny” donosi o masowym obłędzie na te sekciarsko-religijny, który wybuchł w zapadłej wsi powiatu dobromilskiego, w Brzeźwie.

Wes ta, położona o 50 km. od najbliższego miasteczka, wieś dla której rewolucja drapaczem nieba, jest jednopiętrowa kamienica, a która przetrzała ognia na widok smochodu, leszcze przed woj-ną ciekawie słuchała i wchłaniała w siebie nowinki, wylawiane z sekciarskich pism i zwolna odstęgała w uczuciach katolickich. Po wojnie brzesk dotarł, którym kazno-ziejście z Ameryki, lub z bolszewi-ki odzawali swoje wywody, coraz więcej pozyskiwał zwolenników.

Przyjechał się tam naprędce sekta baptystów, później anabaptyści, potem badaczy pisma, obecnym jest przygotowany dla innych baptyści rewolucyjny wierz. Ostentacyjnie porusza się wieś wiadomości, włożona w ich cienie dusze przez

ciemnego apostoła o bliskim końcu świata i o drugim przyjściu Chrystusa. Zaczęły się gorące modły wedle sekciarskiego fasonu, śpiewy, odprawy całodienne i całonocne procesje po wsi i wyprawy misyjne do wsi sąsiednich. Nastrój ten trwał kilka tygodni, potęgowa-ny postem, bezsennością i bezro-kiem. Jednakowoż aocyprzewodnik — gdzieś z Wołynia sprowa-żony „brat” — po kilkudniowych „relekcjach” oświadczył, że brze-żawscy bracia i siostry nie mogą leczyć być przyjęci do sekty i odczerzeni z wody, bo Jeszcze nie są ochrzczeni z ducha”. I oto neofici zaczęli się modlić ze zdwo-żoną gorliwością, śpiewać, krzy-żować, trząsali się epileptycznie i roz-bijali o ściany i podłogę.

Skutek: oternasioro ludzi i kil-ko młodoletnich dzieci powadło w obłęd i szal religijny. We wsi płał, lament, krzyki, twoga — ustala, praca, a szaleńcy chodzą po domach, wznoszą swoje gze-chy i oczekują na koniec świata. Wieceorem nikt z chasy nosa nie wychylił z obawy przed djabłami, którymi sekciarzy apostołowie za-ładnili ich wózków. Bydło puszono luzem brodzi w zbożach, inne zam-knięte w stajniach rzyzy głodne, psy przerażone wyja.

W Brzeźwie grunt był podaty. Lud ubogi, nerwowy, źle od-żywiany, duchowo słaby, uległ lat-wo balakumtu. A wsi takich w Polsce jest więcej, jest niestety bardzo dużo.

Władze powinny wejrzeć w tę sprawę i to natychmiast. Powinny zbadać nie tylko wypadek, o któ-rym mówimy, ale zająć się ca-łokształtem zagadnienia. Jest już bowiem bardzo źle, jeśli nawet du-żym więcej, wieloletni pasterz stracił swój duży wpływ. W Brzeźwie spotykamy się z tym zmiennym faktem. Operamy się bowiem na-rodowej księdza grecko katolickie-go, do którego parafji należy Brze-żawa.

BOGATA ZEAROZKA ZOSTA- WIA PÓLTORA CENTNARA MONET.

Niedawno zmarła w Kempnie 60-letnia żebračka Maria Jersyk, którą pochowano na lokalnym cmentarzu. Władze miejskie przystąpiwszy do uporządkowania i dezynfekcji

Leilão — LICYTACJA.
Każdego wieczora można nabyć u tej licytacji naczyina kuchenne, szklanki, materiały kaszmirowe, parasole, płó-tna, obuwie, bielizną, zegarki, ubrania gotowe i t. p. Korzystajcie z okazji.
João Pedro Curial specjalny li- cytator. Biuro i skład: Avenida Luiz Xavier N 16.

RESTAURACJA
Rua Mar. Floriano Peixoto N 21
na dole Marechal Deodoro.
Smaczne obiady i kolacje, ciepłe obiady według życzenia klientów. Codziennie pierwszorzędne pieczywo. Zawsze świeży szops. — Obsługa w polskim języku.

Spieszcie się! Okazja nadzwyczajna. Likwiduje się 20.000 (dwadziestka tysięcy tuzinów (dużas) przy Avenida Luiz Xavier N 16 —
Talerze, filiżanki, czajniki do kawy i herbaty, naczyina kompotowe, różne ser- wisy do kawy i herbaty, szklanki, różne wyroby ze szkła, likwiduje się po cenie niestychającej niskiej.

RESTAURACJA
Deposito Atlantica
Rua Mar. Floriano Peixoto N 83
róg Praça Carlos Gomes
Smaczne obiady i kolacje, ciepłe obiady według życzenia klientów. Co dzień pierwszorzędne pieczywo. Zawsze świeży szops **Atlantica**.

JACEK DROMLEWICZ
Lekarz-Dentysta.
Zęby sztuczne z podniebieniem i bez podniebienia w złocie i kauczuku. Flom- bowanie, wyjmowanie zębów bez bólu. Roboty pierwszorzędna i tanio.
Curityba — Rua Riachuelo N 8

Dr. CARLOS MOREIRA, Lekarz.
Specjalnie leczy oczy, uszy, nos i gar- dło. — Konsultorium: Pharmacia Corêta Rua Marechal Floriano N 22 od godziny 3-ciej do 5-tej. Telefon 482. Rezy- lenda: Rua Visconde de Nacar 85 — Telefon 388.

Polska fabryka Makaronu i Kawy

São Miguel
Gontarski & Cia.
Curityba — Rua Iguassu N 245
Paraná
Telefon 489 — Caixa postal 278
leca Rodakom swoje wyroby w naj- szym gatunku.

João Pedro Curial
Leiloeiro Oficial Matriculado na M.M. Junta Commercial do Estado e ca. De- posto no Theatral. — Przyjmie i prze- dmioty i rzeczy ruchome. Inwentarz nieruchomy na sprzedaż przez Księstwo **Leilão**. Ma zawsze na składzie szkła, maszyn do szycia, różne narzędzia, kasz- miry, ubrania gotowe i dużo innych rzeczy. — Biuro i skład: Avenida Luiz Xavier 16 — Curityba.

Chcesz zabezpieczyć sobie przyszłość i swoim dzieciom?

To zakup sobie bez straty czasu akcje Kompanji:

Companhia Brasileira de Petroleo Cruzeiro do Sul

CENA JEDNEJ AKCJI 10\$000 AŻ DO DNIA 30-GO WRZEŚNIA TEGOŻ ROKU TYLKO.

Biurowo:
Palacio do Commercio 3º andar
Curityba — Paraná — Brasil

Casa de Saude „São Francisco”

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA
DR. JORGE MEYER FILHO
Rua São Francisco N 25 — Curityba.
Specjalność: operacje, leczenie chorób krtęcych, pomoc przy porodach, zastoso- wanie sztucznego pneumatyora x przy osobach cierpiących na płuc. — Nowo- czesny aparat Roestga. — Datermja. — Sztuczne ultra fioletowe, promienie słoneczne, Zystokopja i t. d. — Przyjmujemy od godziny 10-ej do 11-pół od 1-6

VANADIOL **Tonico Phosphatado.**
[Oczyszcza krew i wzmacnia nerwy.]
Co dzień wydają się recepty na to lekarstwo medycy. Brazylii i Argentyny, ma- nownie profesorowie: Dr. Miguel Couto, Austregéilo, Juliano Moreira, Roda Faria, Ribaô Maira, Dr. D. G. Faria, Dr. Walter Seng, Dr. Luc. Guabero jałteż i inni lekarze.

Nawozy Sztuczne **Francisco Pinnow**
Inżynier Architekt
na podstawie rozbiórki chemicznego uzna- no za najlepsze w jakiegdyż ziemi.
Skład w **CASA VERMELHA**
Rua Jose Bonifacio 15 — Curityba.
Fabryka w **SAO LOURENÇO**
przy drodze **Assunguy** Curityba

RODACY W RIO NEGRO I HA- FRA! Tak cenne dzieło: „Polonia na Literatura Brasileira” czenie nabyć u Alfonsa Gama Junior — Rua 15 de Março N 4

Rozmaitości.

SĄD POD KLUCZEM.
Nienotowana dotąd wydarzenie, o podkładzie farsowo-komicznym, rozegrało się w tych dniach w są- łowym gmachu w Subotika (Jugo- sławja). Pewien niewyśledzony do- szty mieszkaniec miasteczka, wszedłszy na korytarz sądu w czasie roz- prawy sądowej, pozamykał na klucz wszystkie drzwi, jakie na- trzeźił przy drodze na wszystkich trzech piętrach gmachu sprawiedli- wości. Zabrawszy kilkadziesiąt klu- czy, czmychnął w niewiadomym kierunku. W ten sposób znalazł się pod kluczem nawet naczelny prokurator, jego zastępca, urzą- dnik protokolarny i drzwi do posteru- ku żandarmerji, pełniący służbę w gmachu sądowym. Wkrótce po- tem z zewnątrz sądu dąły się słysz- szeć pukania, szarpania klamkami i zwiększa i t. p. objawy coraz wzrastającej złości pomamykanego, ponieważ jednak wozni również znajdowali się podkluczem, dopiero przechodnie, którzy wkroczyli do budynku, zrozumieli, co ozna- czały ryki i wyla, wychodzące z korytarzy budynku. Kilka godzin minęło, zanim wszystkich uwiezio- nych wśród śmiechu i drwin obec- nych udato się uwolnić.

NOŻYCKI W BRZUCHU PA- CJENTKI I GO Z TEGO WY- NIKLO.
Berno (Morawia). Przed kilka miesiącami operowana została pew- na pacjentka berneńska Kasy cho- rych. W kilka tygodni potem skon- statowano, że podczas operacji nie- karze pozostawili w jamie brzusz- nej pacjenci nożycki chirurgicz- one, wobec czego chora musiała być poddać ponownej nader nie- bezpożegnanej dla życia operacji. Po przyjęciu do szpitala pacjentka wytoczyła skargę o odczładowa- niu przeciwko obydwojmu odczładowa- niu jako lekarzom. Instancja odwo- ławcza uwolniła jednak obu laka- rzy, ponieważ nie można było stwierdzić, który z lekarzy ponosi

winę (?), a pozatem ustawa przewi- duje, że pacjent musi dobrowolnie zgodzić się na operację, przyjmują- cym samemu zupełną odpowiedzialność za wszelkie wyniki z operacji niebezpieczną (ale nie zaniedbania lekarzy). Skarżąc musiał ponieść koszty sądowe, wnoszące 24 tysięcy koron czeskich.

WYBRYK PRONUMERU.
Niedaleko miasta Rio de Janeiro w Brazylii porodziła pewna wie- śniaczka niemowlę z brodą i wa- sami. Jedna z gazet brazylijskich podała, że wąsy tego dziecięcia nosiłby, że dąsą, jako ozdobe swej męskiej twarzy; każdy strażak. Pewien przedstawiciel cirkony chciał od rodziców dziecko kupić, aby pokazywał je jako dziwagła.

Zapłacił pronumeru „Ludu.”
PO 100000.
Stan Parcaus, Jan Odalyski, Jan Kwie- tinowski, Jan Stabach, Marja Smielew- ski, Adolf Jachowicz, Stan. Mieski, Bal- bina Bellaska, Adam Popiel, Jan Kas- perski, Bernard Burda, Jan Wozniak, Jo- zef Kurecki, Piotr Brzeziński, Bron- zełowski, Fran. Preciorek, Antoni Gor- ski, Henryk Jęzerski, Jerzy Wegier rok 1927 i 1928, Wincenty Beracek, Jozefa Ruzyczyńska, Marja Detonowska, Paweł Gonet.

ROZNI.
Michał Grabowski 11\$, Michał Szalony 32\$, Adam Cichocki 20\$, Józef Lipiński 20\$, Fran. Symon 5\$, Michał Ruda 37\$, Józ. Gilczyński 50\$, Teofil Roda 38\$, Ludwik Nadejko 40\$, Jan Stral- 24\$, Jan Kłoczowski 5\$, Jan Fusta 21\$, Jan Kłoczowski 20\$, Antoni Jachowicz 75\$, Walenty Szajda 68\$, Maciejwał Mi- lcowski 21\$, Fran. Krygier 6\$, Antoni Januszewski 5\$, Tomasz Symonera 5\$, Antoni Falek 3\$, Hieronim Filipiak 5\$, Stan. Zambrycki 20\$, Antoni Salo- ski 5\$, Stan. Kowalczyk 20\$, Tomasz Teodorowski 15\$, Jan Brygali 20\$, Jan Lisiek 18\$, Jan Malinowski 16\$, Alek- sander Rakab 2\$, Józef Tomaszewski 24\$, Wojciech Dunajewski 11\$, Stan. Go- ródzki 5\$, Antoni Smolński 31\$, Stan. Go- ródzki 5\$, Piotr Glowacki 20\$, Tomasz Kuzak 5\$, Andrzej Faworski 11\$, Antoni Wójc 1\$, Fran. Lura S hwański 5\$, A. Jaszczak 20\$, F. Pankowski 20\$, A. Januski 20\$, Jan Syrak 2500, Kaz- Wojciechowski 15\$, Leon S hwański 20\$, Stan. Wianiewski 20\$, Stan. Szabo 20\$, Kasper Wamerski 20\$, Tadeusz Franczy- kowski 20\$, Wiktor Niewiński 20\$. C. d. a